

Culturologia

The Journal of Culture
Číslo 2, ročník 2/2013

Vydává: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,
nám. Jana Palacha 2, Praha 1 - 116 38

Objednávky vyřizuje: Vydavatelství Filozofické fakulty UK v Praze,
náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1, e-mail: books@ff.cuni.cz

ISSN 1805-2886 (tištěná verze)
ISSN 1805-2894 (on-line verze)

Hlavní editor: Martin Soukup
Editor: Martin Rychlík

Redakční (vědecká) rada:

PhDr. Václav Soukup, CSc. (Filozofická fakulta UK, Praha)
prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc. (Přírodovědecká fakulta MU, Brno)
prof. RNDr. Ivo T. Budil, Ph.D., DSc. (Filozofická fakulta ZČU, Plzeň)
prof. PhDr. Jozef Leikert, Ph.D. (Filozofická fakulta UKF, Nitra)
Dr. Jean Clottes, Ph.D. (Ministère de la Culture et de la Communication, Bradshaw Foundation)
doc. RNDr. Václav Vančata, CSc. (Pedagogická fakulta UK, Praha)
doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc. (Etnologický ústav AV ČR, Praha)
doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D. (Filozofická fakulta UK, Praha)
PhDr. et Mgr. Martin Rychlík, Ph.D. (Filozofická fakulta UK, Praha)
PhDr. Barbora Půtová, Ph.D. (Filozofická fakulta UK, Praha)
PhDr. Markéta Poláková, Ph.D. (Sociologický ústav AV ČR, Praha)
Mgr. Michaela Balcarová (Filozofická fakulta UK, Praha)

Redakce:

Ústav etnologie FF UK (oddělení kulturologie)
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Celetná 20, Praha 1 - 116 42

Vychází dvakrát ročně. Toto číslo vyšlo 1. prosince 2013 v Praze.
© Culturologia, www.culturologia.cz / press@culturologia.cz

Éra únavy a strnulosti v nedohlednu

doc. PhDr. MARTIN SOUKUP, Ph.D.
Ústav etnologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Celetná 20, Praha 1, 116 42; e-mail: martin.soukup@ff.cuni.cz

Uzavíráme druhý ročník časopisu Culturologia. V editoriale pro číslo 2 předcházejícího ročníku jsem s potěšením konstatoval, že si časopis našel své čtenáře; nyní také s radostí dodávám, že rovněž autoři projevují vysoký zájem o publikování v tomto periodiku.

Druhé číslo letošní Culturologie jsme nepřipravovali jako monotematické, přesto lze najít - shodou okolností - jisté společné motivy řady studií a příspěvků, které získaly publikační prostor v aktuálním čísle. Číslo je o světlých i stinných stránkách života: o vzniku člověka, porodech, zdraví, umírání, smrti od Treblinky po Rio a vlastně i po studentskou recenzi.

Cyklus života a smrti, zrození a konce. Vypravuje se mi působivý film Roberta Gardnera Forest of Bliss (1986), v němž tento geniální tvůrce působivým způsobem zachytil tento koloběh života v indickém městě Benarés. Film začíná za úsvitu a končí s dalším rozbřeskem, zítra bude také den...

Známý německý filozof a historik Oswald Spengler psal v přesvědčení, že osudem každé kultury je její vlastní smrt. Musí projít od svého zrodu růstem, dětstvím k mládí a dospělosti, propracovat se k únavě, ochablosti, strnulosti, stáří a dobrat se vlastní smrti. „Všechna pomijivost je stejná,“ napsal slavný autor Zániku Západu.

Časopis věnovaný kultuře se zrodil teprve nedávno a věřím, že má před sebou ještě dlouhý osud; zatím žije v období rané tvořivosti - a období únavy a strnulosti má v nedohlednu. Druhé číslo dle mého soudu tvořivost jasně dokládá. Obsahuje původní studie věnované neotřelým tématům, která jejich autorky a autoři otevírají pro české odborné prostředí: antropologii porodu, lékařskou antropologii či třeba studium vlasů jako kulturního jevu.

Pracoviště, na němž jsme začali časopis tvořit, sice v letošním roce skončilo (část z něj přešla pod Ústav etnologie FF UK), ale to se netýká časopisu samotného. Před týmem, který pro vás připravuje časopis Culturologia, stojí výzva třetího ročníku, který chceme opět naplnit původními studiemi, připravujeme změnu webových prezentací či otevření ob-

sahu on-line a na dobré cestě je rovněž zařazení časopisu do některých databází.

Žijeme zkrátka v přesvědčení, že má smysl nadále pěstovat odborný časopis, který nabízí texty věnované kultuře, která si nadále zachovává své pevné místo jako předmět vědeckého výzkumu. Evoluční biologové již před dlouhou dobou zjistili a prokázali, že změna prostředí může za jistých podmínek stimulovat vývoj druhů, může však zrovna tak vést k jejich vyhynutí. Věřím, že se to stejnou měrou může týkat rovněž změny akademického prostředí. Chápu ji jako příležitost pro časopis a jeho tým; nechystáme se vyhynout.

Vybavuje se mi scéna ze Saturnina, v níž doktor Oulický konstatuje: „Prožíváme-li delší dobu idylu, přestaneme ji vnímat a osud by nám prokázal neocenitelnou službu, kdyby nás popadl za límec a vyhodil dočasné na mráz.“

Rád bych stejně jako před rokem uzavřel editoriale verš, které patří k mým oblíbeným. Tentokrát se mi jeví příležitost úvodní sloky básně „Svět je báječné místo...“ od beatnika Lawrence Ferlingettiho. Báseň o radostech a strastech života:

*Svět je báječné místo k narození
jestli vám nevdají že štěstí vždycky není
tak velký požitek
jestli vám nevdají že si tu a tamšeredně
spálíte prsty zrovna
když je všechno tak prima
to víte ani na nebesích
nezpívají po celý čas*

*Svět je báječné místo k narození
jestli vám nevdají že někteří lidé umírají
po celý čas
nebo snad mají jen hlad
čas od času
což se dá celkem snést
pokud to nejste zrovna vy...*

Obsah

Studie:

- 4 **Václav Soukup:** Biokulturní metamorfózy lidského rodu: Evoluční perspektiva
- 18 **Jan Vávra, Miloslav Lapka:** Size matters: Climate change perception and carbon footprint of Czech households
- 26 **Martin Rychlík:** Paruky, lokny i vši: Nástin historie účesu ve starověkých kulturách
- 44 **Magdaléna Ezrová:** Antropologie porodu: Studie o počátcích života
- 49 **Martin Soukup:** „Cosí přichází“: První kontakty obyvatel hor Nové Guineje s kolonizátory
- 58 **Zdenka Mechurová:** Lékařská antropologie: Významy epilepsie v sociokulturním kontextu a důsledky stigmatu

Recenze:

- 64 **Markéta Poláková:** Kultura kreslená Papuánci
- 65 **Martin Soukup:** Láska a boty: Dodatek k zapomenutým transportům
- 66 **Antonín Kudláč:** Populární kultura jako vše kolem nás?

Rituál přechodu:

- 67 **Martin Soukup:** Zemřel Ward Hunt Goodenough

Vědecký tamtam:

- 68 **Maja Hamplová:** Divokým Kurdistanem?
- 69 **Václav Soukup:** Seznamte se: Paní Ruth Hálová z Krumlova
- 69 **Barbora Půtová:** Lidský popel jako umělecké dílo
- 70 **Kateřina Štěpánová:** Chuť žít... a jak ji podpořit
- 72 **Zdenka Součková:** Evoluce versus stvoření?

Co čtou studenti:

- 73 **Diana Nohelová:** Jak si žijí nebožtíci?
- 73 **Olga Kořánková:** Knižka pro ty, kteří si myslí, že je média neovlivňují